

ב"ה

שבעה עשר בתמוז

אל תתנו דמי לו

באמירת "הסליחות" דשבעה עשר בתמוז – ישנם ענינים השוים לכל התעניות (אמירת שלש עשרה מדות הרחמים וכיוצא בזה), וישנם ענינים מיוחדים (פיוטים ופסוקים) השייכים לשבעה עשר בתמוז דוקא.

והנה קודם אמירת הפיוטים המיוחדים לשבעה עשר בתמוז, מקדימים לומר שלושה פסוקים (שמזה מובן שזהו ענין עיקרי באמירת ה"סליחות" בדוגמת שלוש ברכות ראשונות דתפלת שמונה עשרה) בסדר מדויק:

הפסוק הראשון: "אל תתנו דמי לו עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ", הפסוק השני: "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור", והשלישי: "אלהינו בושנו במעשינו ונכלמנו בעונינו".

והביאור בזה: כאשר מתחילים באמירת ה"סליחות" דשבעה עשר ("טוב") בתמוז (בהתחלת שלושת השבועות) – לא מתחילים בענין של "חשבון צדק" וכו' ("אלקינו בושנו במעשינו כו") אלא לכל לראש פותחים ב"שטורעם" עם הפסוק הראשון: "אל תתנו דמי לו עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ", היינו, שאסור להניח להקב"ה לשתוק מלבנות את ירושלים, אלא צריכים להפציר בו עד יכונן את ירושלים על כנה ובסיסה, וכל זה אינו מספיק עדיין, אלא "עד ישים את ירושלים תהלה בארץ", היינו, שירושלים תהיה במעמד ומצב של פאר ותהלה עבור כל ארץ ישראל (ה"ארץ" הידועה), ועל אחת כמה וכמה ביחס לכל העולם כולו. וזוהי הפתיחה לאמירת ה"סליחות" דשבעה עשר בתמוז!

וכאשר שואלים: כיצד יתכן לפנות להקב"ה ב"שטורעם" כזה, ובאופן ד"אל תתנו דמי לו" – הרי ישנו הענין דכבוד ה', יראת ה' ואהבת ה', ואם כן, צריכים לסמוך שבודאי יש להקב"ה טעם שכך צריכה להיות הנהגת העולם וכו'?! – הנה על זה באה התשובה בפסוק השני – "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור":

כל אחד ואחת מאתנו יודע ומאמין באמונה פשוטה שהקב"ה מהווה ומחיה ומקיים את כל עניני העולם, ואם כן, בודאי שכללות ענין הגלות, וכל הענינים הבלתי רצויים רחמנא ליצלן, נעשים על ידי הקב"ה – "עֲמָךְ", וכמו כן יודעים ומאמינים שזהו ענין הקשור עם "מקור חיים", כפי שיראו זאת בגלוי לעתיד לבוא, כאשר יהיה הענין שאתאפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא, אבל אף על פי כן, כדי שיהיה הענין ד"נראה אור", היינו, שדרכו של כל אחד ואחת מישראל תהיה מוארת וידע כיצד עליו להתנהג – הרי זה נפעל על ידי הענין ד"באורך", שזוהי התורה, "תורה אור".

ולכן, כאשר מתבוננים בתורה (שהיא מאירה את דרכו של כל אחד ואחת מישראל שידע כיצד להתנהג) – רואים שישנו פסוק מפורש: "אל תתנו דמי לו עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ", היינו, שהתורה אומרת שאסור להניח להקב"ה לשתוק מלבנות את ירושלים, וצריכים לבקש ולדרוש ממנו "עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ"!

ועל דרך זה ישנו דין ב"שולחן ערוך" שבכל יום (מימי החול) ובכל תפלה צריכים לומר "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח וקרנו תרום בישועתך", ומסיימים "כי לישועתך קוינו כל היום", ולאחרי שאומרים זאת בתפלת שחרית, צריכים לומר זאת פעם נוספת בתפלת מנחה, ולאחרי זה פעם נוספת בתפלת מעריב, ובתפילת שחרית שלמחרת אומרים שוב "כי לישועתך קוינו כל היום"!

ובזה ישנו ענין נוסף: לאחרי שהקב"ה יכונן ו"ישים את ירושלים תהלה בארץ" – בגאולה העתידה אזי יהיה גם הענין ד"באורך נראה אור", היינו, שיהיה חידוש מיוחד ב"תורה אור" ("באורך") – "תורה חדשה מאתי תצא". ורק לאחרי זה נעשים המח והלב רגועים, ובמילא יכולים לעשות תשובה שלימה – "אלוקינו בושנו במעשינו ונכלמנו מעונינו".

והנה על פי האמור לעיל, מובן, שהענין שהזמן גרמא דשבעה עשר בתמוז הוא – "אל תתנו דמי לו עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ".

ובנוגע לענין התשובה – הנה לכל לראש, הרי עצם העובדה שמחליטים בתוקף המתאים לשוב בתשובה, הרי זה "עיקר התשובה", כי "עיקר התשובה בלב" [אלא שלאחרי זה צריך להיות גם הענין ד"והשיב את הגזילה", וכו'], היינו, שכאשר מחליט בלבו ש"בושנו במעשינו כו", הרי זו תשובה שלימה (נוסף על זה ש"אין מזכירין לו דבר וחצי דבר ביום הדין"), ולכן, עיקר ה"שטורעם" הוא – "אל תתנו דמי לו עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ".

ונוסף לזה: תשובה ענינה – שהאדם פונה ושב אל הקב"ה, ולכן, עיקר הפניה להקב"ה באופן ד"אל תתנו דמי לו וגו'", הרי זו תשובה אמיתית ועל ידי זה "ושב ורפא לו".

קטע משיחת ט"ו תמוז, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשמ"ב ח"ד ע' 1881.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"י ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה